

Pierrot Lunaire amb un pròleg: Narcís

16, 17 i 18 de novembre de 2021, a les 20h
Sala Foyer

I was a young, strong,
stingy person of no particular gender
—all traits advantageous to the pilgrim.

Anne Carson *Plainwater: Essay and Poetry* (1995)

CONCERT *Temporada 2021-2022*

Liceu
Opera
Barcelona

Fitxa artística

Contratenor, concepte
i direcció d'escena
Xavier Sabata

Espai escènic i il·luminació
CUBE.BZ

Moviment
Maria C. de Vaca

Director musical
Francesc Prat

Ensemble de l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Kai Gleusteen, violí / viola
Guillaume Terrail, violoncel
Albert Mora, flauta
Maxime Penard, clarinet
Jordi Torrent, piano

Consulteu les
biografies
clicant en
el nom

Programa

Pròleg: Narcís, *Metamofosis*, Ovidi
(llibre III)

Arnold Schönberg *Pierrot Lunaire* op. 21
© Copyright 1914 by Universal Edition
Copyright renewed 1941 by A. Schönberg
Traducció al català de Miquel Desclot
© 1997 by Universal Edition A.G., Wien

Durada total aproximada: 1 h
(sense pausa)

175

Liceu
Opera
Barcelona

Pierrot Lunaire amb un pròleg: Narcís

*I believe someday you'll
realise
the darkness in me
seeks the moon
you have.
r.a.*

Si se non noverit [*Si no s'arriba a conèixer*]. Aquestes són les paraules que Tirèsias respon a Liríope quan va a consultar el vident per saber si el seu fill Narcís viurà fins a una vellesa avançada. El mite de Narcís ha estat sempre interpretat a partir de les teories freudianes, o sigui, des de la síndrome narcisista; però què passaria si les paraules de Tirèsias fossin interpretades de manera diferent? Narcís va a parar a la font *d'aigües clares* cansat per la cacera, seguint un cérvol (en l'antiguitat, considerat un enemic de les serps, simbolisme que va ser de seguida adoptat pel cristianisme com a animal que simbolitzava Déu, ja que era capaç de foragitar el mal), i quan vol apaivagar la seva set sent créixer dins seu una altra mena de set; Narcís, doncs, queda corprès per la imatge que veu.

No sap què veu, però el que veu el consumeix i s'extingeix en plena joventut. Precisament és aquest punt el que m'interessa, Narcís mor en el moment que es coneix a ell mateix: *el que desitjo està en mi i la necessitat neix de la meva pròpia abundància*, confessa quan es reconeix a si mateix. Així doncs, la metamorfosi de Narcís és el fruit del patiment per la incapacitat d'atènyer-se a un mateix, per la dificultat d'abastar-se completament, per la impossibilitat de, per què no, assolir la unitat, la perfecció. En aquest viatge cap a l'autoconeixement hi ha dolor i patiment.

Pierrot —*Pierotto* o *Pedrolino* en italià— és un personatge originari de la *Commedia dell'Arte* que formava part del grup dels *Zanni* —criats o servents—, personatges amb cert caràcter secundari dins de les màscares que formaven originàriament la *Commedia dell'Arte*. No va ser fins a finals del segle XVII que aquest personatge va adquirir la notorietat i l'aspecte pel qual el coneixem actualment.

Durant els dos primers segles de la seva existència, Pierrot era bàsicament bufonesc, i així es va representar en els escenaris europeus. No obstant, a França, cap al segle XVIII, ja trobem els primers signes cap a un personatge més respectat i més estimat, i seran els romàntics francesos qui el reivindicaran com a figura pròpia. Pierrot ja no és un ximple, Pierrot és un avatar postrevolucionari que lluita, de vegades tràgicament, per assegurar-se un lloc en un món que no entén. A partir d'aquí, molts moviments artístics el trobaran igualment sensible a la seva causa: un company de patiment solitari, crucificat sobre l'arrel de la sensibilitat de l'ànima; el seu únic amic, la lluna llunyana... En definitiva, Pierrot es va convertir en una espècie d'alter ego de l'artista, de l'alienat del món terrenal, la seva insularitat física. Pierrot projecta en la lluna una sortida, un anhel per curar una ferida oberta que no sana —ni sembla que vulgui sanar—. Pierrot és eminentment estàtic, es deixa contemplar, però no interactua. El seu aspecte blanc amb el característic vestuari, també blanc, no és en va; gairebé ens està delatant

una dismòrfia, un avatar per existir en un món que no reconeix i del qual busca una sortida: crida, però les seves paraules no arriben a les nostres orelles... i aquí és on entra Schönberg amb el seu *Sprechgesang*, el qual se'm manifesta com la voluntat de fer sonar el fluir de la consciència de Pierrot, del seu monòleg interior. Pierrot, en la tradició, se'ns mostra gairebé sempre emmudit; per què, doncs, Schönberg el voldria fer parlar tant? En realitat, Schönberg ens ofereix la possibilitat d'escoltar els seus pensaments, de viure la seva tragèdia, i quina millor manera que amb la tècnica compositiva *Sprechgesang*?

Narcís i Pierrot dialoguen en aquest espectacle: l'un consumint-se per conèixer-se i, per què no, acceptar-se; i l'altre aïllant-se, construint-se un avatar per amagar el sofriment que comporta no sentir-se mai a casa. Empatitzo amb tots dos.

Xavier Sabata